

KRÖNIKA FRÅN EUROPARÅDET 1992–1994

1. Liksom i tidigare nummer av denna tidskrift har jag nöjet att summariskt presentera Europarådets verksamhet inom det straffrättsliga området under de senaste två åren.

2. Antalet medlemmar i Europarådet uppgår i skrivande stund (december 1994) till 33. Nya medlemmar sedan den förra krönikan är Rumänien och Andorra. Lettland blir med stor säkerhet medlem i februari 1995. Ytterligare länder har ansökt om medlemskap, bl a Ryssland, Belarus (Vitryssland), Moldavien och Ukraina. Jag avslöjar ingen hemlighet om jag uttalar att "politiska förhoppningar" (bl a uttaladen av den nye generalsekreteraren Daniel Tarchys från Sverige och Presidenten för den Parlamentariska Församlingen) föreligger om att Ryssland snart skall vinna inträde, kanske så tidigt som i maj/juni 1995¹). Detta trots att der föreligger en offentlig rapport, beställd av Parlamentariska Församlingen, om Rysslands situation beträffande mänskliga rättigheter och rättsstatliga regler som drar slutsatsen att Ryssland ännu inte kan sägas uppfylla krav på upprätthållande av dessa regler. De flesta bedömare anser dock att Ryssland kommer att vinna inträde i enlighet med planerna. Frågan om Rysslands inträde kommer att få avgörande betydelse för Europarådet och dess utveckling i framtiden och kommer därmed att påverka också det juridiska samarbetet inom Rådet i framtiden. I detta sammanhang kommer det också att vara av vikt att noga följa utvecklingen av det juridiska samarbetet inom Europeiska Unionen i och med ikraftträdandet av Maastricht-avtalet och de nya kompetenser som givits Unionen inom området för straffrättsligt samarbete.

3. Jag har i mina tidigare krönikor brukat inta uppgifter angående undertecknande och godkännande av de olika konventioner som utarbetats inom det straffrättsliga området. För att ge en mera fullständig bild intas i stället i denna krönika utdrag från Europarådets databas beträffande European Treaty Series, se bilagor till denna artikel. Av denna sammanställning framgår bl a att de nya medlemmarna av Europarådet nu börjat ratificera de viktigaste konventionerna inom det straffrättsliga området, bl a utlämningskonventionen (ETS 24), konventionen om ömsesidig rättshjälp (ETS 30) och konventionen om penningtvätt, eftersökning, beslag och förverkande av vinning av brott (ETS 141).

Dessa ratificeringar har blivit möjliga bl a genom det arbete som Europarådet bedriver avseende teknisk samverkan med Östeuropa inom ramen för det så kallade Demostenes-programmet. Detta program, med en budget av omkring 10 miljoner USD, har pågått sedan 1990 och syftar till en så snabb integration som möjligt av länderna i Östeuropa. 17 länder i Östeuropa omfattas för närvarande av programmet. Till detta tillkommer ytterligare 5 länder som mottar teknisk assistans på basis av särskilda överenskommelser. Särskilda samarbetsprogram har fastlagts mellan Rådet och bl a Ryssland och Ukraina. Rådet anordnar seminarier, studieresor, konferenser m m och ger råd till de olika länderna om innehållet i lagstiftningen genom skriftliga expertyttranden. Som exempel kan nämnas att Rådet (genom experter utsedda av Generalsekreteraren) givit (och ger fortsatt) rådgivning beträffande Bulgariens och Rysslands strafflagstiftning.

4. Europarådet fortsätter oförtröttligt vidare att utarbeta nya konventioner inom straffrättens område även om man ibland stöter på hinder. Som tidigare meddelats har arbete

1) Parlamentariska Församlingen har numera beslutat avbryte behandlingen av Rysslands ansökan.

pågått med att utarbeta en generell konvention inom området mellanstatlig rättshjälp. Avsikten var att denna konvention skulle omfatta samtliga viktiga ämnen inom området (rättshjälp, utlämning, överförande av verkställighet etc). Arbetet, som pågått närmare 10 år, visade sig dock vara så besvärligt att man numera fattat beslut att vila på hanen ett tag och återkomma i ämnet inom några år. I sak lär nog detta tyvärr betyda att det mödosamma arbetet knappast kommer att se dagens ljus, något som jag personligen beklagar då stora resurser lagts ned på uppgiften. Helt bortkastat har dock arbetet inte varit då det tillåtit respektive länders experter att träffas för att diskutera (och lösa) praktiska tillämpningsproblem avseende de "gamla" konventionerna från 1957 och 1959.

5. Europarådet har däremot haft bättre lycka med ett annat ambitiöst och synnerligen svårt projekt, nämligen frågan om beslag av narkotika som transporteras på öppet vatten. Denna fråga diskuterades inom ramen för Europarådets så kallade Pompidougrupp så tidigt som 1982. Gruppen utarbetade också ett förslag till konvention som emellertid skrinlades när diskussionen påbörjades i Wien som så småningom ledde fram till 1988 års narkotikabrottskonvention. Artikel 17, paragraf 9 av den konventionen förutsätter att regionala tillämpningsavtal kan behövas för att man skall kunna fullt ut utnyttja Artikel 17 som endast innehåller ramen för ett samarbete som syftar till att undanröja narkotikatransporter utom territorialvatten. Det är kanske inte möjligt att kvantitativt mäta svårhetsgraden av uppgiften som Europarådets expertgrupp hade, men de 11 paragraferna i Artikel 17 har numera kompletterats med närmare 70 operativa paragrafer i "Agreement on Illicit Traffic by Sea, implementing Article 17 of the United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances".

6. Detta Avtal öppnas för undertecknade i Strassbourg den 31 januari 1995 och kommer att bära nr 156 i European Treaty Series (ETS). Förhandlingarna om Avtalet var nog en av de svåraste uppgifter som en jurist kunde ställas inför trots att den yttre ramen redan givits i 1988 års konvention. Blandningen av de olika intressen och rättsområden som förhandlingarna spände över var en verklig utmaning och samtidigt fascinerande. Havsrätt, konstitutionell rätt, transporträtt, straffprocess, straffrätt, civilrätt (skadestandsfrågor) och internationell rätt berördes för att bara nämna några huvudområden.

7. Huvuddragen i Avtalet kan beskrivas enklast med följande exempel. En Intervenerande Stat (IS) erhåller kännedom om att ett fartyg kan misstänkas transportera narkotika. Fartyget befinner sig utom territorialvatten. IS begär från Flaggstaten (FS) tillstånd att intervensera ombord på fartyget. Tillstånd skall normalt ges inom loppet av 4 timmar. Om tillstånd inte ges äger IS inte intervensera om inte andra rättsregler ger IS denna möjlighet (viss möjlighet finns enligt 1959 års Genevekonvention eller enligt den så kallade Montego Bay konventionen). När IS intervenserar äger dess personal utöva det våld som situationen kräver enligt närmare bestämmelser i Avtalet. IS kan eskortera fartyget in i närmaste hamn och fortsätta sina undersökningar där. Om narkotika hittas äger FS såväl preferensjurisdiktion över de brott som begåtts. Denna jurisdiktion måste utövas inom viss kortare tid, annars äger IS åtala för brottet. Om enskild skadas med anledning av interventionen stipulerar Avtalet närmare bestämmelser om skadestånd, något som torde vara en nyhet i denna typ av Avtal. Vidare finns regler om skiljedom mellan stater. En Europarådskommitté skall övervaka Avtalets tillämpning.

8. Under perioden har ett flertal Rekommendationer inom detta område antagits. Främst

är att nämna Rekommendation Nr (92) 1 om användning av DNA inom ramen för rättsvården, Nr (92) 16 om samhällstjänst och andra alternativ till fängelse, Nr (92) 17 om enhetliga påföljdsval, Nr R (92) 19 om videospel med rasistiskt innehåll, Nr (93) 6 om AIDS och andra smittsamma sjukdomar i fängelser samt Nr (94) 12 om domares oberoende, roll och effektivitet. Alla utom de två sistnämnda Rekommendationerna har behandlats av mig i min förra krönika.

9. Rekommendation Nr (93) 6 heter i sin officiella titel "concerning prison and criminological aspects of the control of transmissible diseases including AIDS and related health problems in prison". Redan den långa titeln talar om huvudinnehållet i Rekommendationen, som syftar till att sätta upp en europeisk strategi för att bekämpa HIV infektion och spridande av andra smittsamma sjukdomar i fängelser. Bl a rekommenderas frivilliga AIDS-test medan obligatoriska test avvisas för närvarande.

10. Rekommendation Nr (94) 12 "on the independence, efficiency and role of judges" antogs av Europarådets Ministerkommitté i oktober 1994. Den avser naturligtvis inte endast domare inom straffprocessen utan är av generell karaktär, omfattande alla personer som utövar domarfunktioner ("judicial functions"). Rekommendationen utarbetades av en systerkommitté till den straffrättsliga styrkommittén inom Europarådet som traditionellt befattar sig med frågor av intresse för NTFKs läsare. Denna styrkommitté behandlade frågan om domares oberoende inom ramen för ett större projekt om effektivitet och rättvisa inom ramen för rättstillämpning och rättsvård. Rekommendationen kan sägas komplettera FN:s basprinciper från 1985 om domaroberoende men de har fått en mer konkret utformning i Europarådets tappning.

Det kan tyckas självklart att principer om domares oberoende finns och att deras innehåll bör vara oomtvistat. I själva verket visar det sig vid en närmare granskning att det inte ens på europeisk nivå är enkelt att komma överens om det närmare innehållet i principerna och de nationella systemen för skydd, garantier och försvar varierar avsevärt. Det var dock viktigt för Europarådet inom ramen för öppningen mot öst att komma överens om vissa grundprinciper som kan användas av de nya demokratierna i Central- och Östeuropa när de utformar sina egna regler.

Rekommendationen uppställer vissa huvudregler som kan vara besvärliga också att följa för länder i väst, t ex regeln att organet ("the authority") som fattar beslut om urval av och karriär för domare bör vara oberoende från regeringen eller myndigheter. I själva verket torde många länder i Västeuropa ha svårigheter att rätta sig efter en sådan regel utan att för den skull domarnas oberoende kan sägas vara i fara. Det var därför nödvändigt att utforma undantagsregler som preciserar under vilka omständigheter man kan godta ett annat system, t ex det system som finns i England där ju the Lord Chancellor själv har utnämningmakten. Förmodligen kan det påstås att England har en av världens mest oberoende domarkårer och det är naturligtvis inte meningen att Europarådets Rekommendation skall ändra på ett system som i likhet med det engelska fungerar exceptionellt väl.

Rekommendationen ger vidare regler om domarnas skyldigheter. Särskilt viktigt i ljuset av erfarenheterna från öst är att det slås fast att domarna har ansvar för att skydda rättigheter och friheter för alla individer (och inte Staten). Rekommendationen behandlar vidare frågan om disciplinansvar och skiljande från tjänst.

11. Beträffande pågående aktiviteter förtjänar följande att nämnas här.

– Som tidigare meddelats är en kommitté sysselsatt med att utarbeta en konvention om miljöbrott. Det kan förväntas att denna kommitté skall lyckas enas om att definiera miljöbrottslighet som förtjänar behandlas av den ”rena” straffrätten samt sådan som bör behandlas i administrativ ordning. Vidare kommer frågor om företagsbot, återställande av skadad miljö och internationellt samarbete att behandlas. Denna kommitté lär i huvudsak avsluta sitt arbete under 1995.

– En kommitté utreder frågor som hänger samman med de stora förändringar som inträffat i Europa under senare tid och hur dessa frågor påverkar brott och internationellt samarbete. En Rekommendation lär behandlas av styorkommittén för straffrättsliga frågor i juni 1995.

– Vidare föreligger kommittéarbete om management inom rättsapparaten; informations-teknologi och processtraffrätt; påverkan av vittnen i samband med rättegångar; statistik över brott samt om fängelsepersonalens roll och ställning. Arbetet med kommittéen om unga lagöverträdare har inte igångsatts och det är troligt att denna kommitté inte kommer igång av budgetskäl.

– Förslag föreligger om aktiviteter rörande mediation, åklagarnas roll (inte minst viktigt för öststaterna med hänsyn till den dominerande roll som innehades av ”prokuraturen” i sovjetsystemet) samt åtgärder mot överbefolkade fängelser.

12. Den 19 konferensen med europeiska justitieministrar (Malta, juni 1994) behandlade civil-, straff- och administrativrättsliga aspekter av korruption. Rapporter avgavs av Italiens, Maltas och Nederländernas justitieministrar. Som en följd av den Resolution som antogs av justitieministerna, beslutade Ministerkommittén att sätta upp en multidisciplinär grupp mot korruption. Denna grupp kommer att mötas första gången i februari 1995 och kommer då att diskutera närmare hur arbetet skall läggas upp och vilka prioriteringar som skall göras. Ämnet korruption är utomordentligt vidsträckt och omspanner över de flesta juridiska discipliner, i vart fall om man som justitieministerna håller sig till en vid definition. Frågor om nullitet av kontrakt, administrativa sanktioner och ”codes of conduct” kommer att tas upp inom ramen för detta arbete.

13. Den 20:e kriminologiska forskningskonferensen 1993 diskuterade ämnet ”Psychosocial interventions in the criminal justice system”. Det 11:e kriminologiska kollokviet behandlade ämnet ”Crime and economy”.

14. Beträffande den parlamentariska församlingens arbete bör här nämnas Rekommendationerna 1189 (1992) och 1218 (1993) om en internationell domstol för dömandet av krigsförbrytelser.

15. Slutligen bör här nämnas att protokoll nr 11 till konventionen om mänskliga rättigheter numera signerats av alla medlemsstater och att ratificeringar påbörjats. Genom protokollet kommer att tillskapas en enda Domstol för mänskliga rättigheter och det tudelade systemet med en kommission och en Domstol att avskaffas. Det kan förväntas att detta kommer att ske inom omkring två år om allt går som planerat.

Adress: Hans G Nilsson
Directorate of Legal Affairs
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex

03.01.95

CRIMINAL LAW (1)
DROIT PENAL (1)**LIST OF CONVENTIONS/LISTE DES CONVENTIONS**

-
- 24 EUROPEAN CONVENTION ON EXTRADITION (1957)
24 CONVENTION EUROPEENNE D'EXTRADITION (1957)
- 86 ADDITIONAL PROTOCOL TO THE EUROPEAN CONVENTION ON EXTRADITION (1975)
86 PROTOCOLE ADDITIONNEL A LA CONVENTION EUROPEENNE D'EXTRADITION (1975)
- 98 SECOND ADDITIONAL PROTOCOL TO THE EUROPEAN CONVENTION ON EXTRADITION (1978)
98 DEUXIEME PROTOCOLE ADDITIONNEL A LA CONVENTION EUROPEENNE D'EXTRADITION (1978)
- 30 EUROPEAN CONVENTION ON MUTUAL ASSISTANCE IN CRIMINAL MATTERS (1959)
30 CONVENTION EUROPEENNE D'ENTRAIDE JUDICIAIRE EN MATIERE PENALE (1959)
- 99 ADDITIONAL PROTOCOL TO THE EUROPEAN CONVENTION ON MUTUAL ASSISTANCE IN CRIMINAL MATTERS (1978)
99 PROTOCOLE ADDITIONNEL A LA CONVENTION EUROPEENNE D'ENTRAIDE JUDICIAIRE EN MATIERE PENALE (1978)
- 51 EUROPEAN CONVENTION ON THE SUPERVISION OF CONDITIONALLY SENTENCED OR CONDITIONALLY RELEASED OFFENDERS (1964)
51 CONVENTION EUROPEENNE POUR LA SURVEILLANCE DES PERSONNES CONDAMNEES OU LIBEREES SOUS CONDITION (1964)
- 52 EUROPEAN CONVENTION ON THE PUNISHMENT OF ROAD TRAFFIC OFFENCES (1964)
52 CONVENTION EUROPEENNE POUR LA REPRESSION DES INFRACTIONS ROUTIERES (1964)
- 70 EUROPEAN CONVENTION ON THE INTERNATIONAL VALIDITY OF CRIMINAL JUDGMENTS (1970)
70 CONVENTION EUROPEENNE SUR LA VALEUR INTERNATIONALE DES JUGEMENTS REPRESSIFS (1970)
- 71 EUROPEAN CONVENTION ON THE REPATRIATION OF MINORS (1970)
71 CONVENTION EUROPEENNE SUR LE RAPATRIEMENT DES MINEURS (1970)
- 73 EUROPEAN CONVENTION ON THE TRANSFER OF PROCEEDINGS IN CRIMINAL MATTERS (1972)
73 CONVENTION EUROPEENNE SUR LA TRANSMISSION DES PROCEDURES REPRESSIVES (1972)
- 82 EUROPEAN CONVENTION ON THE NON-APPLICABILITY OF STATUTORY LIMITATION TO CRIMES AGAINST HUMANITY AND WAR CRIMES (1974)
82 CONVENTION EUROPEENNE SUR L'IMPRESCRIPTIBILITE DES CRIMES CONTRE L'HUMANITE ET DES CRIMES DE GUERRE (1974)
- 88 EUROPEAN CONVENTION ON THE INTERNATIONAL EFFECTS OF DEPRIVATION OF THE RIGHT TO DRIVE A MOTOR VEHICLE (1976)
88 CONVENTION EUROPEENNE SUR LES EFFETS INTERNATIONAUX DE LA DECHEANCE DU DROIT DE CONDUIRE UN VEHICULE A MOTEUR (1976)

03.01.95
CRIMINAL LAW (1)
DROIT PENAL (1)

MEMBER STATES ETATS MEMBRES	24	86	98	30	99	51	52	70	71 (*)	73	82 (*)	88
ANDORRA/ANDORRE												
AUSTRIA/AUTRICHE	R		R	R	R	R	S	R	S	R		
BELGIUM/BELGIQUE	S			R	S	R	S	S	S	S	S	
BULGARIA/BULGARIE	R	R	R	R	R							
CYPRUS/CHYPRE	R	R	R				R	R				S
CZECH. REP./ REP. TCHEQUE	R			R						R		
DENMARK/DANEMARK	R	R	R	R	R	S	R	R		R		S
ESTONIA/ESTONIE	S			S								
FINLAND/FINLANDE	A		A	A	A							
FRANCE	R			R	R	R	R		S		S	S
GERMANY/ALLEMAGNE	R		R	R	R	S	S	S	S			
GREECE/GRECE	R	S	S	R	R	S	S	S	S	S		R
HUNGARY/HONGRIE	R	R	R	R	R							
ISLAND/ISLANDE	R	R	R	R	R			R		S		
IRELAND/IRLANDE	R											
ITALY/ITALIE	R		R	R	R	R	S	S	S			R
LIECHTENSTEIN	A			A						S		R
LITHUANIA/LITUANIE	S	S	S	S	S							
LUXEMBOURG	R	S		R	S	R	S	S	S	S		S
MALTA/MALTE				R								
NETHERLANDS/PAYS-BAS	R	R	R	R	R	R	S	R	S	R	R	
NORWAY/NORVEGE	R	R	R	R	R			R		R		S
POLAND/POLOGNE	R	R	R	S	S							
PORTUGAL	R	R	R	R	S	R	S	S		S		S
ROMANIA/ROUMANIE												
SAN MARINO/SAINT- MARIN												
SLOVAKIA/SLOVAQUIE	R			R						R		
SLOVENIA/SLOVENIE	S	S	S			A						A
SPAIN/ESPAGNE	R	R	R	R	R			R		R		
SWEDEN/SUEDE	R	R	R	R	R	R	R	R		R		
SWITZERLAND/SUISSE	R	R	R	R	S							R
TURKEY/TURQUIE	R		R	R	R	S	S	R	R	R		
UNITED KINGDOM/ ROYAME-UNI	R		R	R	R							
NON MEMBER STATES ETATS NON MEMBRES												
CROATIA/CROATIE						A						A
ISRAEL/ISRAËL	A			A								
F. Y. R. MACEDONIA/ E. R. Y. MACEDOIN						A						A

(*) Treaty which has not entered into force/Traité qui n'est pas entré en vigueur

S: SIGNATURE R: RATIFICATION A: ACCESSION/ADHESION
d: DECLARATION D: DENUNCIATION/DENONCIATION

03.01.95

CRIMINAL LAW (2)
DROIT PENAL (2)**LIST OF CONVENTIONS/LISTE DES CONVENTIONS**

- 90 EUROPEAN CONVENTION ON THE SUPPRESSION OF
TERRORISM (1977)
- 90 CONVENTION EUROPEENNE POUR LA REPRESSION DU
TERRORISME (1977)
- 97 ADDITIONAL PROTOCOL TO THE EUROPEAN CONVENTION ON
INFORMATION ON FOREIGN LAW (1978)
- 97 PROTOCOLE ADDITIONNEL A LA CONVENTION EUROPEENNE
DANS LE DOMAINE DE L'INFORMATION SUR LE DROIT ETRANGER
(1978)
- 101 EUROPEAN CONVENTION ON THE CONTROL OF THE ACQUISITION
AND POSSESSION OF FIREARMS BY INDIVIDUALS (1978)
- 101 CONVENTION EUROPEENNE SUR LE CONTROLE DE L'ACQUISITION
ET DE LA DETENTION D'ARMES A FEU PAR DES PARTICULIERS (1978)
- 112 CONVENTION ON THE TRANSFER OF SENTENCED PERSONS (1983)
- 112 CONVENTION SUR LE TRANSFEREMENT DES PERSONNES
CONDAMNEES (1983)
- 116 EUROPEAN CONVENTION ON THE COMPENSATION OF VICTIMS OF
VIOLENT CRIMES (1983)
- 116 CONVENTION EUROPEENNE RELATIVE AU DEDOMMAGEMENT DES
VICTIMES D'INFRACTIONS VIOLENTES (1983)
- 119 EUROPEAN CONVENTION ON OFFENCES RELATING TO CULTURAL
PROPERTY (1985)
- 119 CONVENTION EUROPEENNE SUR LES INFRACTIONS VISANT DES
BIENS CULTURELS (1985)
- 141 CONVENTION ON LAUDERING, SEARCH, SEIZURE AND CONFISCATION
OF THE PROCEEDS FROM CRIME (1990)
- 141 CONVENTION RELATIVE AU BLANCHIMENT, AU DEPISTAGE, A LA
SAISIE ET A LA CONFISCATION DES PRODUITS DU CRIME (1990)

03.01.95
CRIMINAL LAW (2)
DROIT PENAL (2)

MEMBER STATES ETATS MEMBRES	90	97	101	112	116	119 (*)	141
ANDORRA/ANDORRE							
AUSTRIA/AUTRICHE	R	R		R			S
BELGIUM/BELGIQUE	R	R		R			S
BULGARIA/BULGARIE		A		R			R
CYPRUS/CHYPRE	R	R	R	R	S	S	S
CZECH. REP./ REP. TCHEQUE	R			R			
DENMARK/DANEMARK	R	R	R	R	R		S
ESTONIA/ESTONIE				S			
FINLAND/FINLANDE	R	R		A	R		R
FRANCE	R	R		R	R		S
GERMANY/ALLEMAGNE	R	R	R	R	S		S
GREECE/GRECE	R	R	S	R	S	S	S
HUNGARY/HONGRIE		A		R			
ISLAND/ISLANDE	R	R	R	R			S
IRELAND/IRLANDE	R		S	S			
ITALY/ITALIE	R	R	R	R		S	R
LIECHTENSTEIN	R			S		S	
LITHUANIA/LITUANIE							S
LUXEMBOURG	R	R	R	R	R		S
MALTA/MALTE	S	R	S	R			
NETHERLANDS/PAYS-BAS	R	R	R	R	R		R
NORWAY/NORVEGE	R	R		R	R		R
POLAND/POLOGNE		R		R			
PORTUGAL	R	R	R	R		S	S
ROMANIA/ROUMANIE		A					
SAN MARINO/SAINT-MARIN							
SLOVAKIA/SLOVAQUIE	R			R			
SLOVENIA/SLOVENIE				R			S
SPAIN/ESPAGNE	R	R	S	R			S
SWEDEN/SUEDE	R	R	R	R	R		S
SWITZERLAND/SUISSE	R	R		R	R		R
TURKEY/TURQUIE	R	S	S	R	S	S	
UNITED KINGDOM ROYAUME-UNI	R	R	S	R	R		R
<hr/>							
NON MEMBER STATES ETATS NON MEMBRES							
AUSTRALIA/AUSTRALIE							S
BAHAMAS				A			
CANADA				R			
TRINIDAD-TOBAGO/ TRINITE-TOBAGO				A			
UKRAINE		A					
UNITED STATES/ETATS-UNIS				R			

(*) Treaty which has not entered into force/Traité qui n'est pas entré en vigueur
 S: SIGNATURE R: RATIFICATION A: ACCESSION/ADHESION
 d: DECLARATION D: DENUNCIATION/DENONCIATION